
Deficitul balanței comerciale afectează în continuare creșterea economică

Prof. Constantin ANGHELACHE PhD (actincon@yahoo.com)

Bucharest University of Economic Studies / Artifex University of Bucharest

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (madalinagabriela_anghel@yahoo.com)

Artifex University of Bucharest

Lecturer Ștefan Virgil IACOB PhD (stefaniacob79@yahoo.com)

Artifex University of Bucharest

Abstract

Produsul Intern Brut este influențat în evoluția sa de o serie de factori. În această categorie încadrăm și activitatea schimburilor comerciale internaționale care are un efect deosebit asupra formării și modificării Produsului Intern Brut.

Cele două laturi ale schimburilor comerciale internaționale, exportul și importul, au influențe opuse asupra formării și creșterii Produsului Intern Brut. Astfel, importurile înseamnă consum din valoarea activității productive interne, care prin schimbul valutar, asigură plata acestora. La rândul sau exporturile înseamnă încasări suplimentare.

Obiectivul principal al acestui articol îl constituie analiza efectului importului și exportului prin soldul balanței comerciale în formării și modificării Produsului Intern Brut.

Se constată că pe segmentul de timp supus analizei deficitul balanței comerciale a crescut, determinând reducerea valorică a Prodului Intern Brut, în prețurile curente ale fiecărui an. Pentru atingerea obiectivului propus, am utilizat din punct de vedere metodologic, indicatorii statistici specifici schimburilor comerciale internaționale, am analizat prin studiu cronologic evoluția de la o perioadă de timp la alta, am interpretat datele cuprinse în tabele și grafice și în final am efectuat și o analiză pe baza regresiei liniare simple ce s-a stabilit între Produsul Intern Brut c variabilă rezultativă și exportul net (soldul balanței comerciale), variabilă factorială.

Cuvinte cheie: comerț internațional, capital, muncă, resurse, economie, evoluții.

Clasificare JEL: C10, H10

Introducere

În acest articol, pe baza datelor obținute de la Institutul Național de Statistică (tempo online) ca și din ultimele comunicate, ne-am propus să analizăm efectul activității schimburilor comerciale internaționale asupra formării și modificării Produsului Intern Brut.

Astfel, am analizat nivelul total al schimburilor comerciale în perioada ianuarie 2017 – ianuarie 2022, trecând apoi la analiza și interpretarea evoluției importurilor și exporturilor. S-a constatat că în fiecare perioadă considerată importurile au crescut mai rapid decât exporturile, aceasta conducând în permanență la obținerea unui sold deficitar a balanței comerciale.

Același aspect se întâlnește și în ceea ce privește ratele de creștere a importurilor și exporturilor în favoarea importului de bunuri. Soldul favorabil importurilor nu ar fi atât de negativ dacă ponderea importurilor ar reprezenta-o tehnologii, utilaje sau materii și materiale de strictă necesitate pentru continuarea și dezvoltarea producției industriale.

În realitate în categoria importurilor regăsim o serie de produse agro-alimentare care le înlocuiesc pe cele autohtone inducând o perspectivă negativă asupra dezvoltării acestui sector în economia României.

Pentru exemplificarea și ușurarea interpretării aspectelor menționate am prezentat baze de date, tabele și grafice.

În final am efectuat o analiză statistico-econometrică utilizând modelul de regresie.

Literature review

Un număr însemnat de cercetători și-au îndreptat atenția activității de comerț internațional. Astfel, Aisen și Veiga (2013) au analizat modul și măsura în care instabilitatea politică influențează creșterea economică. Amiti, Itskhoki și Konings (2014) au abordat aspecte privind participanții la activitatea de comerț exterior. Anghel M.G., Iacob S.V., Haseganu D.A. (2020) și Anghelache C., Anghel M.G. (2017) au studiat și diseminat o serie de studii cu privire la evoluția schimburilor internaționale de bunuri, analiza comerțului internațional sau comerțul internațional factor al creșterii economice, analizele fiind însoțite de utilizarea unor modele statistico-econometrice, pe baza cărora s-au efectuat estimări și prognoze. Bardsen, Nymagen și Jansen (2005) au prezentat aspecte ale modelării macroeconomice. Bernard A.B., Jensen J.B., Redding S.J., Schott P.K. (2012) s-au ocupat de analiza rolului marilor corporații internaționale în comerțul internațional de bunuri. Elgstrom O. (2007) acordă atenție activității de comerț internațional sub aspectul conținutului și tehnicii negocierilor, iar Fajgelbaum P., Grossman G., Helpman E. (2011) fac un studiu cu privire la venituri, calitatea producției și comerțul internațional, în care sunt abordate elemente referitoare la comerțul exterior în prezent. Harrison, McLaren și

McMillan (2011) au studiat inegalitățile din activitatea de comerț. Hill C., Smith M. (2011) au publicat o amplă lucrare referitoare la relațiile comerciale internaționale și relațiile cu Uniunea Europeană, iar Hummels D. (2007) a publicat o lucrare care tratează costul transportului în comerțul internațional în era globalizării. Staiger R., Sykes A. (2011) au publicat o analiză referitoare la comerțul internațional, tratamentul național și reglementările interne din țările implicate în astfel de tranzacții.

Metodologie

Pentru ușurarea înțelegerii conținutului indicatorilor utilizați am prezentat în continuare unele precizări din metodologia utilizată de Institutul Național de Statistică. Astfel, soldul balanței comerciale FOB/CIF se calculează pe baza valorii exportului FOB și a importului CIF, ca diferență între acestea. Soldul negativ al balanței comerciale se numește deficit, iar cel pozitiv se numește excedent.

Prețul FOB (Free on Board/Liber la bord) reprezintă prețul la frontiera țării exportatoare, care include valoarea bunului, toate cheltuielile de transport până la punctul de îmbarcare, precum și toate taxele pe care bunul trebuie să le suporte pentru a fi încărcat la bord.

Prețul CIF (Cost, Insurance, Freight/Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera țării importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cât și costul asigurării și transportului internațional.

În ceea ce privesc statisticile de comerț internațional cu bunuri, acestea se stabilesc prin însumarea datelor din sistemele statistice INTRASTAT și EXTRASTAT: sistemul INTRASTAT pentru comerțul INTRA-UE (schimburile de bunuri între România și celelalte state membre ale Uniunii Europene) și sistemul EXTRASTAT pentru comerțul EXTRA-UE (schimburile de bunuri între România și statele care nu sunt membre ale Uniunii Europene).

Pentru comerțul INTRA-UE se cuprind expedierile de bunuri din România cu destinația alt stat membru UE și introducerile (intrările) de bunuri în România având ca țară de expediere un alt stat membru UE.

Expedierile din România includ bunuri în liberă circulație care părăsesc teritoriul statistic al României cu destinația alt stat membru UE și bunuri care au fost plasate sub procedura vamală de prelucrare activă (în interiorul țării) sau prelucrare sub control vamal în România și care sunt destinate altor state membre.

Introducerile (intrările) în România includ: bunuri în liberă circulație într-un stat membru UE care intră pe teritoriul statistic al României și bunuri

care au fost plasate sub procedura vamală de prelucrare activă sau prelucrare sub control vamal în alt stat membru UE și care intră pe teritoriul statistic al României.

Pentru comerțul EXTRA-UE se cuprind schimburile de bunuri între România și statele nemembre UE, având ca obiect: importul direct de bunuri pentru consum, bunurile importate scoase din antrepozitele vamale sau zonele libere pentru a fi puse în consum, exportul de bunuri de origine națională, precum și exportul de bunuri importate, declarate pentru consumul intern.

Se cuprind de asemenea: importurile temporare de bunuri străine pentru prelucrare activă (în interiorul țării); exporturile de produse compensatoare rezultate după prelucrarea activă și exporturile temporare de bunuri pentru prelucrare pasivă (prelucrare în alte țări). Pentru importuri se iau în calcul importurile de produse compensatoare rezultate după prelucrarea în afara țării și bunurile importate sau exportate în sistemul de leasing financiar (la valoarea integrală a bunurilor) și quasi-exporturile, pentru care sunt întocmite, la frontiera națională, declarații vamale de export aferente tranzacțiilor internaționale ale operatorilor economici nerezidenți.

Nu sunt cuprinse în comerțul internațional: bunurile în tranzit, bunurile temporar admise/scoase în/din țară (cu excepția celor pentru prelucrare), bunurile achiziționate de organizații internaționale pentru utilizări proprii în România, bunurile pentru și după reparații și piesele de schimb aferente.

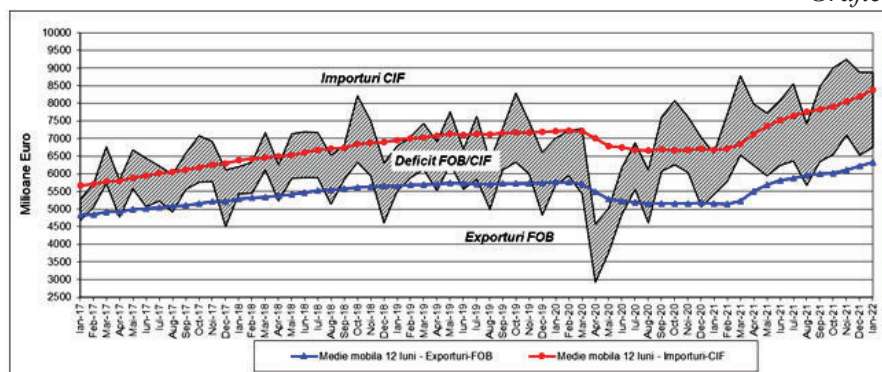
Date, rezultate și discuții

Exporturile FOB în luna ianuarie 2022 au însumat 6.755,9 milioane euro, iar importurile CIF au însumat 8.881,9 milioane euro. Deficitul balanței comerciale (FOB/CIF) în luna ianuarie 2022 a fost de 2.126,0 milioane euro, mai mare cu 944,9 milioane euro decât cel înregistrat în luna ianuarie 2021. Față de luna ianuarie 2021, exporturile din luna ianuarie 2022 au crescut cu 24,9%, iar importurile au crescut cu 34,8%.

Datele referitoare la exporturile, importurile și soldul balanței comerciale în perioada ianuarie 2017 – ianuarie 2022 sunt prezentate în graficul următor.

Exporturile, importurile și soldul balanței comerciale în perioada ianuarie 2017 – ianuarie 2022

Grafic 1

Sursa: Comunicat INS numărul 64 / 14 martie 2022

În tabelul numărul 1 sunt structurate datele referitoare la comerțul internațional pe grupe de produse conform CSCI Rev.4, în luna ianuarie 2022.

Comerțul internațional pe grupe de produse conform CSCI Rev.4, în luna ianuarie 2022

Tabel 1

	Exporturi FOB			Importuri CIF		
	Ianuarie 2022			Ianuarie 2022		
	Milioane euro	Pondere în total export (%)	în % față de ianuarie 2021	Milioane euro	Pondere în total import (%)	în % față de ianuarie 2021
TOTAL	6755,9	100,0	+24,9	8881,9	100,0	+34,8
din care, în relație cu UE 27	4920,9	72,8	+20,2	6183,0	69,6	+26,0
Alimente și animale vii	563,8	8,3	+54,5	676,8	7,6	+18,6
din care, în relație cu UE 27	223,0	3,3	+29,9	576,8	6,5	+17,8
Băuturi și tutun	109,7	1,6	+43,9	57,2	0,6	+15,8
din care, în relație cu UE 27	90,6	1,3	+32,0	42,8	0,5	+20,9
Materiale crude, necomestibile, exclusiv combustibil	275,0	4,1	+54,7	266,9	3,0	+43,3
din care, în relație cu UE 27	170,2	2,5	+126,0	137,4	1,5	+30,0
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	374,4	5,5	+131,2	922,5	10,4	+130,9
din care, în relație cu UE 27	159,3	2,4	+124,9	417,7	4,7	+307,0
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală și vegetală	40,1	0,6	+323,4	22,2	0,2	+84,9
din care, în relație cu UE 27	38,5	0,6	+390,5	17,9	0,2	+61,8

Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă secțiune	337,4	5,0	+24,1	1463,8	16,5	+55,7
din care, în relație cu UE 27	246,1	3,6	+32,7	1048,2	11,8	+34,4
Mărfuri manufacturate clasificate în principal după materia primă	1333,2	19,7	+43,7	1728,2	19,5	+39,1
din care, în relație cu UE 27	981,5	14,5	+37,1	1116,9	12,6	+24,7
Mașini și echipamente pentru transport	2869,0	42,5	+6,5	2878,2	32,4	+15,3
din care, în relație cu UE 27	2306,9	34,1	+5,5	2184,8	24,6	+12,2
Articole manufacturate diverse	841,7	12,5	+17,2	864,3	9,7	+25,1
din care, în relație cu UE 27	700,4	10,4	+15,3	639,1	7,2	+18,4
Bunuri necuprinse în altă secțiune din CSCI	11,5	0,2	+71,8	1,8	*)	+16,1
din care, în relație cu UE 27	4,3	0,1	+88,2	1,5	*)	+28,4

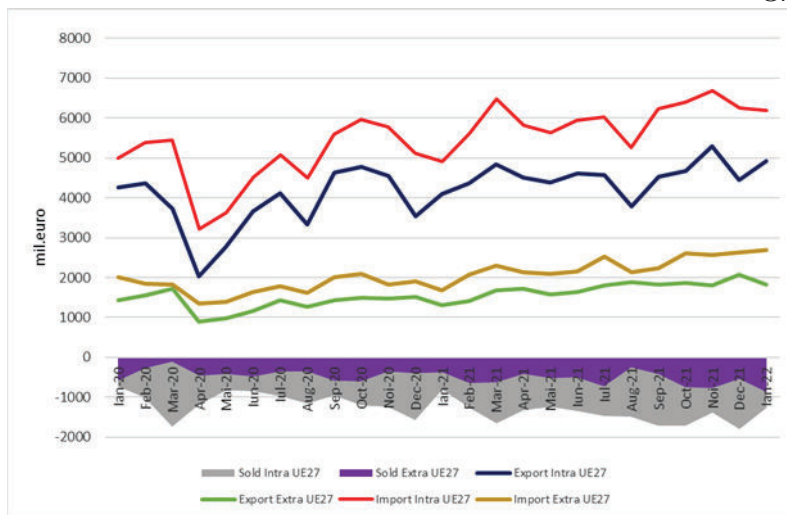
Sursa: Comunicat INS numărul 64 / 14 martie 2022

Constatăm că în luna ianuarie 2022, ponderi importante în structura exporturilor și importurilor sunt deținute de grupele de produse: mașini și echipamente de transport (42,5% la export și 32,4% la import) și alte produse manufacturate (32,2% la export și 29,2% la import).

În graficul numărul 2 sunt prezentate exporturile, importurile și soldurile balanțelor comerciale Intra-UE27 și Extra-UE27 în perioada ianuarie 2020 – ianuarie 2022.

Exporturile, importurile și soldurile balanțelor comerciale Intra-UE27 și Extra-UE27 în perioada ianuarie 2020 – ianuarie 2022

Grafic 2

Sursa: Comunicat INS numărul 64 / 14 martie 2022

Interpretând datele prezentate constatăm că valoarea schimburilor intra-UE27 de bunuri în luna ianuarie 2022 a fost de 4.920,9 milioane euro la expedieri și de 6.183,0 milioane euro la introduceri, reprezentând 72,8% din total exporturi și 69,6% din total importuri. Valoarea schimburilor extra-UE27 de bunuri în luna ianuarie 2022 a fost de 1.835,0 milioane euro la exporturi și de 2.698,9 milioane euro la importuri, reprezentând 27,2% din total exporturi și 30,4% din total importuri.

Pentru a analiza efectul negativ pe care îl are deficitul balanței comerciale asupra creșterii economice, vom recurge în continuare un studiu utilizând în acest sens ecuația de regresie liniare simple.

Datele referitoare la evoluția celor doi indicatori macroeconomici studiați, Produsul Intern Brut și Exportul Net, sunt prezentate în tabelul numărul 2.

**Evoluția Produsului Intern Brut și a Exportului Net
în perioada 1996-2020**

Tabel 2

Anul	PIB mil. RON	Export Net mil. RON	Pondere Export Net %
1996	11388	-896	-7,87
1997	25500	-1737	-6,81
1998	37008	-2889	-7,81
1999	55126	-2563	-4,65
2000	80873	-4321	-5,34
2001	117391	-9058	-7,72
2002	152272	-8655	-5,68
2003	191918	-14881	-7,75
2004	244688	-22361	-9,14
2005	286862	-29519	-10,29
2006	342762	-41615	-12,1
2007	425691	-59952	-14,1
2008	539834	-69445	-12,9
2009	530894	-34113	-6,4
2010	528514	-35044	-6,6
2011	558889	-32918	-5,9
2012	591799	-31289	-5,3
2013	634967	-5729	-0,9

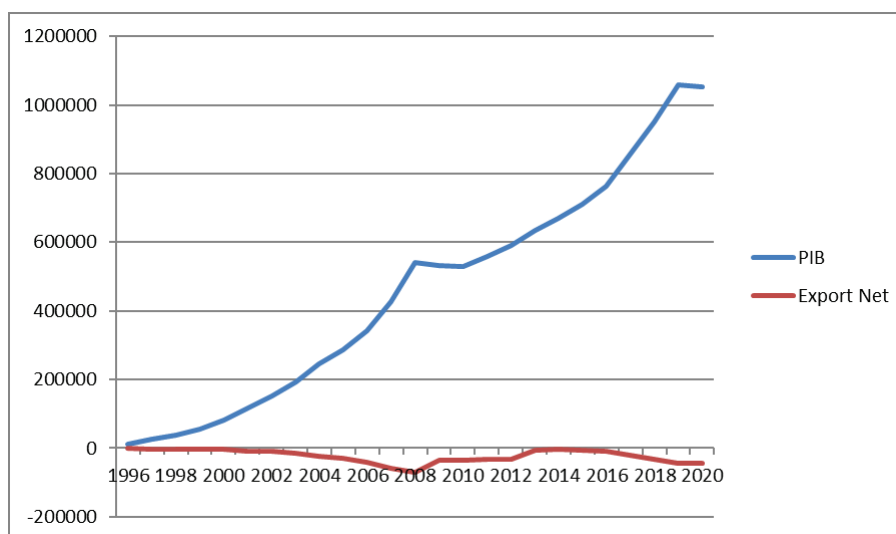
2014	669703	-2821	-0,4
2015	711929	-5859	-0,8
2016	763652	-7971	-1,0
2017	857895	-21185	-2,5
2018	951728	-32485	-3,4
2019	1058190	-43759	-4,1
2020	1053881	-44306	-4,2

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>. Date prelucrate de autori.

Pentru o interpretare mai ușoară a seriilor de date a fost făcut graficul numărul 3.

Evoluția Produsului Intern Brut și a Exportului Net în perioada 1996-2020

Grafic 3

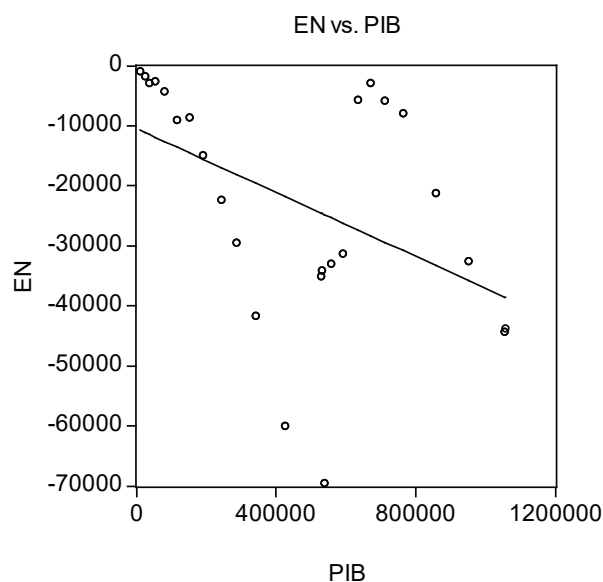
Interpretând datele din tabelul numărul 2 și prezentate grafic constatăm că evoluția exportului net a fost una negativă. În termeni statistici exportul și-a adus contribuția la formarea și creșterea Produsului Intern Brut, numai că luând în considerație volumul mai mare al importurilor, în final obținem un export net (balanța comercială) negativ. Astfel, exportul net a avut în anul 1996 o pondere în PIB de $-7,87\%$, în perioada 2005-2007 a fost în jur de -14% , iar în anul 2020 de $-4,2\%$.

Se constată că nici indicatorul de acoperire a importurilor prin exporturi nu este supraunitar. Pentru economia națională este necesară o analiză mai atentă a schimburilor comerciale internaționale pentru a se putea găsi soluții de reducere a exportului net în cifră absolută.

Corelația dintre Produsul Intern Brut și Exportul Net realizat de România în perioada 2006-2020 conform datelor structurate în tabelul numărul 2 este prezentată în graficul următor.

Corelația dintre Produsul Intern Brut și Export Net

Grafic 4

Din graficul de mai sus reiese faptul că norul de puncte aferent valorilor pe care le-au înregistrat cei doi indicatori macroeconomici studiați în evoluția lor descrie o dreaptă, fapt care ne permite continuarea studiului, făcând în acest sens o analiză statistico-econometrică, utilizând un model de regresie liniară simplă, care are următoarea formă:

$$PIB = a + b \cdot EN + \varepsilon \quad (1)$$

unde: *PIB* (Produsul Intern Brut) este variabila dependentă;

EN (Export Net) este variabila independentă;

a și *b* sunt parametrii de regresie;

ε reprezintă variabila reziduală.

Pentru testarea semnificației modelului s-a utilizat programul de analiză statistico-econometrică EViews, iar rezultatele sunt prezentate în tabelul numărul 3.

Rezultatele analizei

Tabel 3

Dependent Variable: PIB
Method: Least Squares
Sample: 1996 2020
Included observations: 25

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	282989.6	93554.07	3.024877	0.0060
EN	-7.691613	3.160118	-2.433964	0.0231
R-squared	0.204818	Mean dependent var		456934.2
Adjusted R-squared	0.170244	S.D. dependent var		331394.9
S.E. of regression	301870.7	Akaike info criterion		28.15000
Sum squared resid	2.10E+12	Schwarz criterion		28.24751
Log likelihood	-349.8750	F-statistic		5.924178
Durbin-Watson stat	0.069244	Prob(F-statistic)		0.023112

Conform rezultatelor concluzionăm că modelul este unul bun și poate fi utilizat în estimarea evoluției PIB-ului, fapt confirmat de valorile testelor F-statistic și t-Statistic superioare celor tabelate. Conform datelor din tabelul numărul 3, putem estima valorile teoretice ale variabilei dependente, conform relației:

$$\widehat{PIB} = 282989.6 - 7.691613 \cdot \widehat{EN} + \varepsilon \quad (2)$$

Valoarea R-squared confirmă faptul că există și alți factori care au influență asupra evoluției Produsului Intern Brut din România, care nu au fost luați în calcul.

Concluzii

Din studiul articolului *Deficitul balanței comerciale afectează în continuare creșterea economică*, se desprind o serie de concluzii teoretice, dar mai ales practice. Se constată că deficitul balanței comerciale crește de la o perioadă de timp la alta. Acest trend se constată a fi caracteristic perioadei actuale, în care economia națională (mondială) se confruntă cu efectele crizei pandemice, conjugată cu criza economico-financiară.

Recent evoluția economică este influențată în sens negativ de efectele războiului Ucraineano-Rus. Prin restricțiile impuse de Rusia la exportul de gaze naturale și petrol, precum și al restricțiilor promovate de SUA și de statele Uniunii Europene s-au perturbat proporțiile și corelațiile macroeconomice,

care au condus la destabilizare. Astfel, au crescut prețurile la aceste produse restricționate cu efect asupra întregii game de bunuri și servicii.

În context au sporit și mai mult importurile care vor afecta rezultatele macroeconomice prin nivelul Produsului Intern Brut.

De asemenea, exporturile sunt mai greu de promovat în contextul prevederilor directivei Uniunii Europene referitoare la libera circulație a bunurilor. În aceste condiții, pe piața Uniunii Europene, oferta este interpretată strict din punct de vedere al prețului și calității.

Se constată că este necesară o analiză mai atentă care să vizeze încurajarea producătorilor interni, care să poată sporii exporturile. De asemenea, agricultura și industria agro-alimentară trebuie sprijinite prin subvenții interne și alocări de la Uniunea Europeană prin programul de redresare și reziliență.

Concluzia finală este aceea că în condițiile actuale și cele previzibile schimburile comerciale internaționale vor afecta și mai mult rezultatele concrete interne. Precizăm aceasta pe baza prețurilor curente, dar dacă vom lua în considerare și nivelul ratei anuale a inflației care este de peste 8% la sfârșitul lunii martie, reducerea PIB-ului (a creșterii economice) în termeni reali este și mai mare.

Bibliografie

1. Aisen, A., Veiga, F.J. (2013). How does political instability affect economic growth?. *European Journal of Political Economy*, 29 (C), 151-167
2. Amiti, M., Itskhoki, O., Konings, J. (2014). Importers, Exporters, and Exchange Rate Disconnect. *American Economic Review*, 104 (7), 1942-1978
3. Anghel, M.G., Iacob, Ș.V., Hașegan, D.A. (2020). *The analysis of the international trade of Romania*. *Theoretical and Applied Economics*, XXVII (1), Spring, 183-200
4. Anghelache, C., Anghel, M.G. (2017). *International Trade – factor of economic growth for European Union member States*, XXIII International Scientific Conference of the PGV Network, The question of borders: a new representation of the European reality, Casablanca, 14-16 September 2017, 267-278
5. Bardsen, G., Nymagen, R., Jansen, E. (2005). *The Econometrics of Macroeconomic Modelling*, Oxford University Press
6. Bernard, A.B., Jensen, J.B., Redding, S.J., Schott, P.K. (2012). *The Empirics of Firm Heterogeneity and International Trade*. *Annual Review of Economics*, 4 (1), 283-313
7. Elgström, O. (2007). *Outsiders' Perceptions of the European Union in International Trade Negotiations*. *Journal of Common Market Studies*, 45 (4), 949-967
8. Fajgelbaum, P., Grossman, G., Helpman, E. (2011). *Income Distribution, Product Quality, and International Trade*. *Journal of Political Economy*, 119 (4), 721-765
9. Harrison, A., McLaren, J., McMillan, M. (2011). Recent Perspectives on Trade and Inequality. *Annual Review of Economics*, 3, 261-289
10. Hill, C., Smith, M. (2011). *International relations and the European Union*, Second Edition, Oxford University Press

-
11. Hummels, D. (2007). *Transportation Costs and International Trade in the Second Era of Globalization*. Journal of Economic Perspectives, 21 (3), Summer, 131–154
 12. Soderbery, A. (2015). Estimating import supply and demand elasticities: Analysis and implications. Journal of International Economics, 96 (1), 1-17
 13. Staiger, R., Sykes, A. (2011). *International trade, national treatment, and domestic regulation*. Journal of Legal Studies, 40 (1), 149-203
- *** <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>
- *** <https://insse.ro/cms/ro>